

Symposium 'Het succes van de onderzoekende leraar'

Onderzoek doen in de eigen schoolpraktijk als strategie voor professionalisering en schoolontwikkeling

Het doen van onderzoek in de eigen schoolpraktijk neemt in de opleiding van leraren voortgezet onderwijs in Limburg een belangrijke plaats in. Tijdens een symposium bij Fontys Lerarenopleiding Sittard op donderdag 5 april, wisselden zowel aanstaande als zittende leraren actief verworven kennis uit. Dit gebeurde niet eerder op een dergelijke grootschalige manier. Fontys Lerarenopleiding Sittard werkt al jarenlang intensief samen met het scholenveld in Limburg.

Crime Scene Investigation

In zijn inleiding typeert Ron Bonekamp, lid van het College van Bestuur van het Limburgs Voortgezet Onderwijs (LVO), onderzoek in de schoolpraktijk aan de hand van de detectiveserie "Crime Scene Investigation (CSI)". 'De school is de plek waar het gebeurt. Onderzoek moet ter plekke plaatsvinden met en voor mensen van de school en opbrengsten moeten daar hun weg vinden. Het gaat uiteindelijk om beter onderwijs voor leerlingen,' zijn enkele van de stellingen die Bonekamp poneert.

Tekst: Henk Naaijens

Het mes snijdt aan twee kanten

Onderzoek doen door leraren is volgens Ton Lenders een manier om zelf nieuwe dingen te leren en om mee te werken aan ontwikkeling van de school. 'Het mes snijdt aan twee kanten. Als leraar probeer je altijd problemen, die je in de klas of op school tegenkomt, te tackelen. Bijvoorbeeld het zoeken naar nieuwe manieren om leerlinggedrag in de klas te reguleren of het zoeken naar nieuwe aanpakken en strategieën om bepaalde leerlingen iets uit te leggen. Een belangrijk speerpunt voor ons als AOSL-projectleiders is het scheppen van randvoorwaarden in de opleiding en op de scholen, die het doen van onderzoek door leraren (in opleiding) bevorderen om zo bij te dragen aan hun eigen ontwikkeling en die van de schoolpraktijk.'

Het onderzoeksprogramma van de AOSL als geheel wordt uitgevoerd onder de noemer 'Leren en begeleiden in en voor de schoolpraktijk' en bestaat uit twee overkoepelende programmalijnen:

- 1 (vak)didactiek: leermethoden en leermiddelen;
- 2 begeleiding van leraren: processen en strategieën.

Het onderzoek binnen deze programmalijnen wordt vanuit drie bronnen geëntameerd en uitgevoerd:

- 1 als onderdeel van een bachelor- of masterstudie;
- 2 voortvloeiend vanuit behoeften en vragen van de school (schoolplan);
- 3 als onderzoeksthema van Fontys Lerarenopleiding Sittard of de Open Universiteit.

Apen

Gast spreker en bioloog Patrick van Veen kijkt vanuit een ander perspectief naar onderzoek doen. Als bioloog vertelt hij over het succes van de onderzoekende aap. Evenals mensen zijn apen sociale wezens. 'Apen hebben allerlei manieren van onderzoek doen ontwikkeld en werken daarbij vaak samen. Zonder onderzoek te doen kan de soort niet overleven. Ook voor leraren en scholen is dat belangrijk. De onderzoekende leraar stelt zich open voor nieuwe invloeden en onderzoekt of hij daar iets mee kan of moet en is bereid om zijn ervaringen en inzichten met anderen te delen. Het is een manier om zich te kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden,' houdt Van Veen de toehoorders voor.

Tijdens het symposium werden in bijna dertig parallelsessies de resultaten gepresenteerd van afgerond en lopend kleinschalig onderzoek in de schoolpraktijk. De bedoeling was om zoveel mogelijk doelgroepen bij elkaar te brengen. Ook andere scholen buiten het AOSL- (Academische Opleidingsschool Limburg) samenwerkingsverband waren uitgenodigd om kennis te maken met de opbrengsten van onderzoek. De derde- en vierdejaarsstudenten en leraren van de AOSL-scholen presenteerden hun praktijkonderzoek via presentaties en posters. Bij alle sessies was een discussiant aanwezig, die het onderzoek kritisch onder de loep nam en de discussie met het aanwezige publiek aanzwengelde. Voor de deelnemende studenten werd als extra prikkel door een onafhankelijke jury een aantal prijzen voor de beste presentaties toegekend.

Gezamenlijk podium

'Bij onderzoek door leraren (in opleiding) gaan de eigen professionalisering en het bijdragen aan de ontwikkeling van de school vaak hand in hand', zegt Frank Crasborn, voorzitter van de symposiumcommissie. Hij houdt zich bij de lerarenopleiding in Sittard onder andere bezig met professionalisering van leraren en lerarenopleiders. 'Het doen van onderzoek levert een bijdrage aan het leren en bevordert een kritische houding. De dagelijkse schoolpraktijk is turbulent en daarom wordt vaak gekozen voor snelle oplossingen. Dat zijn niet altijd de beste. Zelf onderzoek doen kan helpen om wat breder en dieper naar een praktijksituatie- of probleem te kijken en daarmee misschien meer duurzame oplossingen te ontwikkelen die ook voor collega's bruikbaar zijn.' Maar wat gebeurt er met de resultaten? Frank Crasborn: 'Leraren ontwikkelen in hun eigen beroepspraktijk specifieke en waardevolle aanpakken en kennis, die de aandacht van collega's van andere scholen verdient. Helaas blijven de verworven inzichten vaak verborgen voor de buitenwereld. In de hectiek van de dagelijkse schoolpraktijk wordt de prioriteit begrijpelijkerwijs gelegd bij hun kerntaak: het verzorgen van onderwijs. Het symposium biedt leraren een voor de buitenwereld zichtbaar podium én de uitdaging om de aanpak en opbrengsten van eigen onderzoek met anderen te delen. Daarbij geeft juist de actieve inbreng van praktijkonderzoek van zowel ervaren leraren als van leraren in opleiding een extra dimensie aan het geheel.'

Samenwerkingsverband

Onder de vlag van de Academische Opleidingsschool Limburg (AOSL) wordt vanaf 2005 intensief samengewerkt met alle Limburgse schoolbesturen voor voortgezet onderwijs, de Open Universiteit en de Universiteit Maastricht. De participatie van alle zes schoolbesturen voor voortgezet onderwijs in Limburg in één samenwerkingsverband met FLOS, is daarbij uniek. Het AOSL-partnerschap wordt eendrachtig geleid door twee projectleiders: Ton Lenders, adjunct-directeur van een van de betrokken vo-scholen en Frank Crasborn, associate lector bij FLOS en universitair hoofddocent bij de Open Universiteit.

Van alle zes Limburgse schoolbesturen voor voortgezet onderwijs participeren één of twee grote scholengemeenschappen in het AOSL-partnerschap: Blaricum College Venlo, BC Broekhin Roermond, Connect College Echt, Graaf Huyn College Geleen, Sintermeertencollege Heerlen, Sophianum Gulpen, Trevianum Sittard en SG Philips van Horne en Het Kwadrant te Weert.

Frank Crasborn overhandigt de prijzen voor de beste presentaties van studenten

Vervolg

'Deze editie van het AOSL-onderzoeksymposium in Sittard mag gerust een succes genoemd worden', reageren Frank Crasborn en Ton Lenders na afloop. 'Dat bleek niet alleen uit het aantal deelnemers. Het symposium werd bezocht door ruim 300 mensen, terwijl we er een kleine 250 hadden verwacht. Ook uit de feedback die we ontvingen spreekt vooral enthousiasme. Ruim 90% van de aanwezigen gaf, na afloop in een anonieme schriftelijke evaluatie, onder andere aan dat het symposium in deze vorm zeker voor herhaling vatbaar is. De datum van het volgende symposium is inmiddels vastgesteld op 11 april 2013. Het samenwerkingsverband AOSL nodigt u alvast van harte uit hierbij aanwezig te zijn.'

Derdejaarsstudenten presenteren hun onderzoek

Reacties

'Een uitstekend georganiseerde happening. Een uiting van de goede samenwerking tussen Fontys Lerarenopleiding Sittard en het vso-scholenveld in Limburg.' (schoolleider)

'Het symposium is een prachtige gelegenheid om te zien en te horen welke onderzoeken hebben plaatsgevonden op andere scholen. Door die resultaten op een dergelijke grote schaal met elkaar te delen, kunnen veel leraren (in opleiding) en scholen er hun voordeel mee doen. Tevens is het de moeite waard om collega's van andere scholen te spreken. Voor studenten is het een mooie manier om hun onderzoeksresultaten te presenteren voor medestudenten, hun eigen opleiders en leraren uit het onderwijsveld. Ook kunnen ze inspiratie opdoen voor hun eigen afstudeeronderzoek.' (leraar vo)

'Gepresenteerde afstudeeronderzoeken gaven een goed beeld van wat me te wachten staat.' (derdejaarsstudent)

'De mogelijkheden tot discussie met mensen uit het beroepenveld en de feedback uit verschillende invalshoeken, in plaats van alleen mijn eigen begeleiders op de opleiding, vond ik erg zinvol.' (vierdejaarsstudent)